

Наказ МОН України від 1 липня 2013 р. № 871. — Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/58/normativno_pravova_baza/

5. Про затвердження Переліку наукових спеціальностей: Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14.09.2011 р. № 1057 // Офіційний вісник України від 17.10.2011 — № 78. — С. 215. — Ст. 2893.

6. Державні стандарти вищої юросвіти в Україні: стан, проблеми, перспективи [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://legalweekly.com.ua/index.php?id=16061&show=news&newsid=121255>

Стаття надійшла до редакції 17.09.13.

Л. Р. Тимофєєва,
старший викладач кафедри
конституційного та адміністративного права
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО»

Адміністративне право України зазнає змін у своєму розвитку, формуються нові положення у законодавстві. Зокрема до КПАП включено главу 13-А адміністративні корупційні правопорушення. Серед головних проблем адміністративного права України слід виділити зміни у системі виконавчої влади, в її структурі, розмежування компетенції її органів. Реформування освіти в Україні вимагає перегляду змісту, методів і засобів навчання.

Адміністративне право має величезне значення для інших галузей права, тому що надсилає свої методи в інші правові галузі, де є великий простір для їх застосування.

Під методом навчання розуміють засоби навчальної роботи викладача й організації навчально-пізнавальної діяльності студентів щодо розв'язання різноманітних завдань і ситуацій, спрямованих на опанування матеріалу, виховання і розвитку в процесі навчання.

Процес навчання є надзвичайно рухливим процесом. З накопиченням знань про людину, її можливості і здібності змінюються погляди вчених на науку [1], відкриваються нові напрями роботи, нові орієнтири. Це призводить до розробки і створення

нових способів навчання, внаслідок чого формуються різні підходи до визначення категорії методу навчання. Тому не можна класифікувати методи однаково.

Зміни, які постійно відбуваються в практиці застосування методів, відображають важливість цього компонента навчального процесу. Навчання прогресує настільки, наскільки дозволяють йому рухатись уперед застосовані методи. Сучасний навчальний процес здійснюється за допомогою цілого ряду класифікацій, які зводяться до системи. Розроблено десятки класифікацій методів навчання. Викладачу потрібні лише ті, які погоджуються з практикою навчання і слугують основою для її ефективності.

Під час викладання теми «Органи виконавчої влади: загально-теоретичні питання» використовуються такі методи, як засоби до її вивчення:

— *інформаційно-презентативні*

Цей метод полягає в тому, що знання подаються студентам у готовому вигляді. Викладач не тільки повідомляє знання, але й пояснює їх з використанням наочно-демонстративних матеріалів. Студенти сприймають та осмислюють ті поняття, закони, факти, які різними засобами подає їм викладач. Даний метод використовується під час проведення лекції та семінарів: у ході пояснення основних термінів і понять теми, формулювання основних чинників впливу, розрахунків, практичних завдань із застосуванням ілюстративно-інформаційних матеріалів (таблиці, малюнки тощо). Ці знання, студенти запам'ятовують і відтворюють шляхом складання нотаток, планів, тез, ануванням, конспектуванням і написанням рефератів і доповідей за обраною темою. Так, для вивчення теми «Органи виконавчої влади: загально-теоретичні питання» викладач ставить завдання студентам підготувати доповіді з таких тем: «Центральні органи виконавчої влади в Україні», «Місцеві державні адміністрації», «Роль вищого органу в системі органів виконавчої влади», «Взаємодія Президента України з органами виконавчої влади».

Таким чином, використовуються в процесі викладання матеріалу за темою «Органи виконавчої влади: загально-теоретичні питання» всі типи даного виду методу навчання, як усні, так і письмові, та наочно-усні.

— *алгоритмічно-дійові*

У межах цього виду методу навчання застосовуються такі типи підходів до організації засвоєння знань студентами, як: 1 —

діалогічні; 2 — предметно-групові; 3 — групові. Суть їх полягає в тому, що викладач організовує не повідомлення або виклад знань, а пошук нових знань за допомогою різноманітних активних методів навчання, а саме: дискусія, питання-відповіді, семінари, консультація. Відтворення і повторення студентами попередніх дій використовується у вигляді усних і письмових опитувань, завдань. Крім того, студенти під керівництвом викладача розбиваються на малі групи, в яких самостійно розмірковують, вирішують проблемні ситуації, аналізують, роблять висновки. Тобто, викладач ставить проблему, яку студенти намагаються подолати. Робота в малих групах може проявлятися в різних формах: ігри, «мозкова атака», конференція, конкурс знавців щодо понятійного апарату та вміння правильно аналізувати законодавство за даною темою.

Наприклад, при вивченні питання про органи виконавчої влади важливо усвідомити сутність системи центральних і місцевих органів виконавчої влади, порядок призначення та звільнення керівників органів виконавчої влади, місце глави держави в системі державних органів, повноваження Президента України у сфері діяльності законодавчої, виконавчої та судової гілок влади.

— *самостійно-пошукові*

Даний метод передбачає творче засвоєння знань, розуміння категорії проблеми. Для викладання цим методом необхідно вибирати проблему, яку студент може розв'язати для демонстрації вміння та логіки наукового розв'язання проблеми, засвоєння шляхів розв'язання даної проблеми або типу проблем.

З метою наближення студентів до самостійного розв'язання проблем їх треба навчити виконувати окремі етапи дослідження. Складне завдання розподіляється на серію доступних підзавдань або у вигляді взаємозалежних питань, кожне з яких є кроком на шляху до розв'язання проблеми. Для поглибленішого вивчення матеріалу студент може викласти у формі короткого огляду науково-публіцистичної та періодичної літератури з окремого питання. В огляді має бути подано узагальнення основного матеріалу публікації. Це може бути вивчення зарубіжного досвіду з теми дослідження.

За умов проблемної ситуації студент сам бачить проблему, формулює та розв'язує її, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, приклади, матеріали тощо. Розглядаючи зокрема класифікацію існуючих видів

органів виконавчої влади, порядок призначення та звільнення керівників органів виконавчої влади слід спиратись перш за все на нормативно-правові акти.

У ході цього методу відбувається закріплення понятійного апарату та вироблення навичок аргументувати та доводити власну точку зору.

Обраний метод

З метою підвищення ефективності навчання і викладання під час засвоєння теми «Центральні та місцеві органи виконавчої влади» пропонується використати метод дидактичної гри, а саме, гри з текстами.

Організація та проведення гри «Система органів виконавчої влади»

I етап. Вступ до гри. На цьому етапі викладач описує суть гри, бажані результати та формулює критерії оцінювання (5 хв).

II етап. Формування груп та розподіл ролей (5–7 хв) Для роботи студенти навчальної групи об'єднуються в малі групи по 4 особи. Розподіл учасників групи на підгрупи здійснюється за бажанням студентів або жеребкуванням. (Студенти пишуть свої прізвища на аркуші і розподіляються на потрібну кількість команд.) Кожна група обирає собі назву та визначається з розподілом ролей за такою класифікацією:

координатор-дповідач, який організує роботу групи з метою забезпечення ефективного обговорення завдання та презентує результати обговорення запитань групи опонентів;

оформлювач, до обов'язків якого входить записувати будь-які висловлені варіанти відповідей і письмово оформити загальне рішення групи;

методолог, який відповідає за точність і глибину формулювань запитань і відповідей групи з урахуванням засвоєної теоретичної бази знань;

аналітик, який відповідає за аналіз аргументів щодо розв'язання поставленого завдання.

III етап. Виконання ігрових завдань

— Кожна група отримує власний варіант завдання [2]. За результатами роботи малої групи студентам необхідно сформулювати кілька запитань (не більше 3-х), які мають стосуватися розуміння категорійно-понятійного апарату за заданою темою, взаємозв'язку категорій, проблемних питань до запропонованого тексту. Свої запитання необхідно записати на картках. Одночас-

но слід продумати свої варіанти відповіді на поставлені запитання з метою подальшого порівняння повноти та якості наданих відповідей опонентами іншої групи та надання їм оцінки (10–15 хв).

— Картки із запитаннями збираються викладачем і обмінюються між групами. Кожна група готує відповідь на отримані запитання (10–15 хв).

— Далі відбувається експрес-опитування. Студенти, які формулювали запитання опитують і оцінюють студентів, які отримали ці запитання (40 хв).

У процесі відповідей на запитання можна організувати дискусію.

IV етап. Обговорення виконаних завдань і прийняття рішень стосовно оцінки. На цьому етапі викладач коментує власне враження від відповідей груп. Студенти заповнюють картки оцінювання роботи як студентів своєї групи, так і групи опонентів у цілому (5 хв). Викладач збирає картки та виводить кінцевий підсумок балів (5 хв).

МОТИВАЦІЯ

В основі успішної навчальної діяльності закладені мотиви та мотивація. Мотив — це внутрішній потяг студента до навчання, що спонукає його до засвоєння нових знань. Мотивація — це комплекс факторів, що спрямовують і спонукають поведінку студента.

У мотивації присутні кілька мотивів, сукупність яких утворює мотиваційний комплекс. Одні мотиви можуть мати провідне значення. Роль інших — нижча. Сила дії того чи іншого мотиву може змінюватися.

Мотивування буває пряме та непряме. Пряме мотивування — це чітке та зрозуміле повідомлення про необхідність засвоєння навчального матеріалу.

Непряме мотивування — натяк на необхідність засвоєння навчального матеріалу, за якого студенти самі доходять висновку, або створення специфічних умов автоматичного включення студентів до виконання навчальних завдань.

До основних методів і прийомів стимулювання мотивації навчання відносять: комунікативна атака; доведення та переконання; сугестія (навіювання); метод долання перешкод; метод делегування; метод закріплення позитивного враження.

Для того, щоб вивчення теми «Центральні та місцеві органи виконавчої влади» було дійсно ефективним, у студента повинна вини-

кнуті внутрішня потреба у знаннях і вміннях, що пропонує викладач, а також потяг активно діяти щодо їх отримання. При високому ступені мотивації у студента формується мета і його навчання стає активним, незалежним від викладача, переходить у цілеспрямовану діяльність. При вивченні теми доцільно скористатися методами доведення та переконання та методом навіювання.

При проведенні ігри «*Система органів виконавчої влади*» використовуються методи долання перешкод і делегування.

Складовими мотивації при вивченні теми та проведенні гри є:

1. Активізується процес мислення й уміння правильно ставити запитання.
2. Підвищується ефективність сприйняття матеріалу, формується уміння його організувати.
3. Забезпечується змістовність навчання, набуває розвитку мотивація самостійного навчання студентів.
4. Створюється позитивний емоційний стан в аудиторії, підвищується зацікавленість студентів через роботу в малій активній групі.
5. Формується вміння працювати в колективі, дискутувати, відстоювати свою власну точку зору, спираючись на знання, аргументи.
6. Кожний студент має можливість проявити себе та отримати позитивну оцінку.

КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Процес навчання неможливий без контролю та оцінювання знань студентів. Між студентами та викладачем за допомогою контролю і оцінювання встановлюється зворотній зв'язок. Так, під час проведення підсумкового та поточного контролю використовуються такі їх форми та засоби, як усні та письмові опитування, тестування студентів.

Проте щоб не формувати негативного ставлення до навчання через те, що контроль належить до погрозливих стимулів навчання, необхідно застосовувати і такий вид заохочення, як взаємооцінка.

Під час проведення ігри з теми «*Система органів виконавчої влади*» відбувається оцінювання роботи в малій групі та відповідей студентів-опонентів за такою шкалою:

Робота в складі групи (від 0 до 1 балів); Змістовність і глибина відповіді за кожне з 3-х питань (від 0 до 1 балів): вірне розкриття змісту категорійно-понятійного апарату (0 — 1 бал); розгорну-

тий, вичерпний виклад відповіді на поставлене питання (0, 1 бал); демонстрація здатності висловлювання та аргументації думки групи (0 — 1 бал).

Виставлені бали студенти заносять у картки оцінювання і здають їх викладачу. Викладач має право на призові бали за загальне враження від роботи тієї чи тієї групи або студента. Викладач підводить підсумки і оголошує бали як результат оцінювання знань.

З метою контрольної перевірки засвоєння вивченого та обговореного в ході ігри матеріалу теми « *Система органів виконавчої влади* » студентам у кінці семінарського заняття пропонується письмове завдання, яке теж оцінюється відповідними балами.

Література

1. Вернадський В. И. Научная мысль как планетное явление / Отв. ред. А. Л. Яншин. — М.: Наука, 1991. — 270 с. И можно ли сомневаться, что современное положение науки и ученых в государстве есть переходящее явление. Надо считаться с быстрым его изменением.... Но сейчас этого нет. И это сказывается особенно ярко на количестве государственных средств, которые тратятся на чисто научные потребности, не имеющие военного — завоевательного или оборонительного — значения, не связанные с промышленностью, с земледелием, с торговлей, с путями сообщений, с интересами здоровья и образования населения. До сих пор ни одно государство — систематически и планомерно — не затрачивает значительных государственных средств на разрешение больших научных теоретических проблем, на задачи, далекие от современной жизни, для ее будущего, в масштабе государственных потребностей, очень часто ошибочно за них считаемых.

2. У Верховній Раді України 15 жовтня відбулось урочисте складення присяги членами Кабінету Міністрів України. Однак Прем'єр-міністр України відмовився від складення названої присяги. Одразу частина депутатського корпусу заявила про припинення повноважень Прем'єра, тому що у відповідності до Закону «Про Кабінет Міністрів України» особа що відмовилась від присяги вважається такою, що відмовилась від посади, а за Законом України «Про державну службу» — це є підставою для припинення державної служби. Тоді Президент України вважаючи, що таким чином Прем'єр подав у відставку призначив іншу особу на цю посаду. Проаналізуйте ситуацію що склалась.

Стаття надійшла до редакції 25.07.13.